

Äldreboendeplanering i Region Västerort 2020 med utblick mot 2040

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund	4

Befolkningsutveckling	4
Äldreomsorgsbehov i regionen	6
Flyttströmmar region Västerort	8
Boendetider	9
Vård- och omsorgsboende i region Västerort	10
Förändringar vård- och omsorgsboenden per stadsdel	12
Lediga platser	14
Profil- och intressentboenden	14
Förslag på vård- och omsorgsboenden som bör avvecklas	17
Behov av nybyggnation	17
Förelägganden från Arbetsmiljöverket	19
Behov av ombyggnationer och/eller större investeringar	19
Korttidsvård- behov och utveckling	19
Servicehus	21
Karta servicehus och seniorboende med aktivitetscentra	23
Seniorbostäder- hyresrätter	23
MICASA seniorbostäder	24
Behov av seniorbostäder	25
Platser på hem för vård och boende, HVB	26
Stödboende	26
Stiftelsen Hotellhem i Stockholm, SHIS	27

Sammanfattning

År 2017 var medellivslängden, räknat från födelsen, drygt 84 år för kvinnor och nästan 81 år för män. Fram till år 2070 beräknas den öka till drygt 89 år för kvinnor och drygt 87 år för män. Det är en ökning med fem år för kvinnor och med drygt sex år för män. För varje decennium fram till 2070 beräknas medellivslängden öka med i genomsnitt ett år för kvinnor och drygt ett år för män.

Det framtida omsorgsbehovet prognostiseras dels baserat på de senaste årens utveckling av omsorgstagandet och befolkningens demografiska utveckling, dels på vad forskningen säger om äldres hälsoutveckling. Förutom andelen omsorgstagare är utvecklingen av antalet personer i den äldre befolkningen, inklusive antalet utrikes födda äldre, avgörande faktorer för utvecklingen av antalet omsorgstagare.

Av det totala antalet 80 år och äldre i regionen prognosticeras andelen äldreomsorgstagare att minska från 43 procent år 2018 till 34 procent år 2040, trots att antalet invånare 80 år och äldre fördubblas under samma period. Andelen 80 år och äldre som bor på ett vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg, minskar från 12,1 procent år 2018 till 9,4 procent år 2040. Andelen som har hemtjänst i servicehus minskar från 2,3 procent år 2018 till 2,0 procent år 2040. Även andelen 80 år och äldre som i regionen har hemtjänst i eget boende minskar från 29,1 procent år 2018 till 22,4 procent år 2040. Ett prognosticerat minskat behov av ovan nämnda insatser för invånare 80 år och äldre beror sannolikt på att äldre blir allt friskare längre upp i åldrarna och att hälso- och sjukvården blir allt bättre. Det innebär att äldre kan bo kvar hemma längre, med stöd och hjälp av exempelvis hemtjänst.

Inom regionen ser behovet av vård- och omsorgsboende för målgruppen 80 år och äldre, olika ut. Bromma stadsdelsområde kommer ha det största behovet år 2040, medan Spånga-Tensta stadsdelsområde prognosticeras att ha det lägsta behovet.

Bedömningen är att det totala antalet vård- och omsorgsboendeplatser behöver utökas fram till 2040. Det totala behovet av platser prognosticeras att öka med 35 procent fram till år 2040. För de äldre som har fått ett beslut om vård- och omsorgsboende väljer 71 procent att bo kvar i Västerort.

Prognoser och statistik i planen grundar sig till stor del på Stockholm Stads ordinarie befolkningsprognos framtagen år 2018 av Sweco, statistik

från Micasa samt Swecos rapport Framskrivning av äldreomsorgsbehovet perioden 2019-2040.

Bakgrund

I enlighet med budget ska stadsdelsnämnderna regionvis samverka för att årligen, per region, ta fram ett gemensamt förslag till en äldreboendeplan¹. I planen ska behov av ombyggnation, avveckling, nyproduktion, driftsformer och inriktningar av vård- och omsorgsboenden sammanfattas och analyseras. Planen huvudsyfte är att säkerställa en trygg framtida boendesituation för målgruppen. I planen ska även dimensioneringen av seniorboende och servicehus ingå.

Äldreförvaltningen samordnar arbetet med att ta fram ett förslag till en stadsövergripande boendeplan i samarbete med stadsdelsförvaltningarna, stadsledningskontoret och Micasa. Den övergripande boendeplanen ska sedan antas av äldrenämnden och godkännas av kommunstyrelsen. Kommunfullmäktige ger sedan i budget uppdrag till nämnderna om igångsättning av konkreta utbyggnadsprojekt.

Befolkningsutveckling

År 2017 var medellivslängden, räknat från födelsen, drygt 84 år för kvinnor och nästan 81 år för män. Fram till år 2070 beräknas den öka till drygt 89 år för kvinnor och drygt 87 år för män. Det är en ökning med fem år för kvinnor och med drygt sex år för män. För varje decennium fram till 2070 beräknas medellivslängden öka med i genomsnitt ett år för kvinnor och drygt ett år för män. Medellivslängden ökar för alla utbildningsgrupper, med undantag för dem med förgymnasial utbildningsnivå. Skillnaderna i återstående medellivslängd vid 30 års ålder är större mellan personer med förgymnasial och eftergymnasial utbildning (6,2 år) än mellan kvinnor och män (3,3 år). Den minskade skillnaden mellan kvinnor och mäns medellivslängd kan bero på att andelen ensamboende minskar.

Under hela perioden fram till år 2070 kommer det att vara fler som föds än som avlider. Migrationen antas dock ha en större betydelse för folkökningen än den naturliga nettoökningen (födda minus avlidna). En ökande livslängd och fler invandrare än utvandrare leder till en äldre befolkning och fler utrikes födda. År 2017 var nästan var femte person i

¹ Vägledning för framtagande av Boendeplan för äldre 2020 med utblick mot 2040.

Sverige 65 år eller äldre. År 2070 beräknas var fjärde person vara i dessa åldrar.

Viktiga faktorer som bedöms hänga samman med livslängd, och delvis även visat sig ha betydelse för omsorgsbehovet, är ensamboende, utbildningsnivå och var man är född. Boende i Sverige som är födda utanför EU och Norden har en längre medellivslängd än personer födda i Sverige. Det kan antas bero på att många som väljer att utvandra är friskare än övriga personer i ursprungslandet.

Andel ensamboende varierar mellan stadsdelsområdena i Stockholm. Rinkeby-Kista är en av de stadsdelar i Stockholm som har det högsta andel ensamboende i åldersgruppen 65-79 år i staden. Vid 92 år och äldre har skillnaderna i staden jämnats ut.

Personer med kortare utbildning har i genomsnitt en högre dödlighet än personer med längre utbildning. Utbildningsnivån påverkar även sjukligheten och behoven av äldreomsorg.

I Region Västerort väntas en ökning av invånare i åldern 65 år och äldre med 57 procent, från 32 470 år 2018 till 51 100 år 2040. Fram till år 2040 beräknas antalet 80 år och äldre fördubblas i regionen jämfört med 2018. Inom regionen är det vissa skillnader, där Bromma stadsdelsområde prognosticeras att ha den största ökningen av antalet invånare i åldern 80 år och äldre, under åren 2018-2040, medan Spånga-Tensta stadsdelsområde har den lägsta ökningen av antalet invånare i målgruppen under samma period.

65-79 år					2018- 2040	80 - år				2018- 2040
	2018	2020	2030	2040		2018	2020	2030	2040	
Västerort	24 270	25 460	29 990	34 730	43 %	8 200	8 460	12 780	16 370	100 %
Rinkeby-Kista	4 630	4 880	5760	6 420	39 %	1 120	1 210	2 120	2 860	155 %
Spånga-Tensta	3 560	3 690	4 540	5 300	49 %	1 100	1 160	1 690	2 140	94 %
Hässelby- Vällingby	7 810	8 150	9 220	10 230	31 %	2 930	2 870	3 920	4 870	66 %
Bromma	8 270	8 740	10 470	12 780	54 %	3 050	3 220	5 050	6 500	113 %

Tabell 1. Befolkning i Västerort per stadsdel och uppdelat på åldersgrupper 2018.

Källa: Sweco

Äldreomsorgsbehov i regionen

Forskning pekar på att antalet omsorgskrävande år är oförändrade trots att medellivslängden ökar. Omsorgstagandet pågår lika många år, men inträffar senare i livet. En förklaring till det är den medicinska och tekniska utvecklingen som gör det möjligt att klara sig utan omsorg trots en viss sjukdom.²

Av det totala antalet 80 år och äldre i regionen prognosticeras andelen äldreomsorgstagare att minska från 43 procent år 2018 till 34 procent år 2040, trots att antalet invånare 80 år och äldre fördubblas under samma period. Andelen 80 år och äldre som bor på ett vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg, minskar från 12,1 procent år 2018 till 9,4 procent år 2040. Andelen som har hemtjänst i servicehus minskar från 2,3 procent år 2018 till 2,0 procent år 2040. Även andelen 80 år och äldre som i regionen har hemtjänst i eget boende minskar från 29,1 procent år 2018 till 22,4 procent år 2040. Ett prognosticerat minskat behov av ovan nämnda insatser för invånare 80 år och äldre beror sannolikt på att äldre blir allt friskare längre upp i åldrarna och att hälso- och sjukvården blir allt bättre. Det innebär att äldre kan bo kvar hemma längre, med stöd och hjälp av exempelvis hemtjänst.

² Framskrivning av äldreomsorgsbehovet perioden 2019-2040.

Det totala behovet av vård- och omsorgsboende prognosticeras att öka med 35 procent i regionen från 1 278 platser år 2018 till 1 725 platser år 2040. Inom regionen ser behovet av vård- och omsorgsboende för målgruppen 80 år och äldre, olika ut. Bromma stadsdelsområde kommer ha det största behovet medan Spånga-Tensta stadsdelsområde prognosticeras att ha det lägsta behovet. Regionen köpte i oktober 2018 totalt 336 platser utanför regionen varav 85 platser i andra kommuner.

Antalet äldre utrikesfödda i ett stadsdelsområde har inte en signifikant betydelse för omsorgstagandet. Däremot beror skillnader i omsorgstagandet på de skillnader som finns i inkomst mellan stadsdelsområdena. I Rinkeby-Kista stadsdelsområde utgör de som är födda utanför EU, cirka 56 procent av åldersgruppen 65 år och äldre. Det är den högsta andelen i staden samtidigt som invånarna har den lägsta medelinkomsten i staden.

					Förändring perioden 2018-2020	Förändring perioden 2018-2030	Förändring perioden 2018-2040
	2018	2020	2030	2040			
Västerort	5201	5200	6010	7110	0 %	16 %	37 %
Rinkeby-Kista	933	970	1220	1420	4 %	31 %	52 %
Spånga-Tensta	707	710	830	950	0 %	17 %	34 %
Hässelby-Vällingby	1840	1780	1860	2130	0 %	0 %	16 %
Bromma	1721	1740	2100	2600	1 %	22 %	51 %

Tabell 3: Prognos för totalt antal äldreomsorgstagare i region Västerort och per stadsdel 2018 – 2040. Källa: Sweco

År	2018	2020	2030	2040	Förändring 2018-2040
Totalt behov av vård- och omsorgsboende	1 278	1 270	1 450	1 725	35 %
därav 80 år -	994	970	1 170	1 540	55 %

Rinkeby-Kista	194	200	270	340	75 %
därav 80 år -	130	140	210	280	115 %
Spånga-Tensta	164	160	190	230	40 %
därav 80 år -	127	130	150	190	50 %
Hässelby-Vällingby	479	460	460	560	17 %
därav 80 år -	368	350	360	460	25 %
Bromma	441	440	530	690	56 %
därav 80 år -	369	360	450	620	68 %

Tabell 4. Prognos för totalt äldreomsorgstagare på vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg i region Västerort och per stadsdel 2018-2040. Källa: Sweco

Enligt Swecos rapport *Framskrivning av äldreomsorgsbehovet 2019-2040*, har äldreomsorgskonsumtionen minskat för varje år sedan 1998. Anledningen till det är att åldersstrukturen i befolkningsgruppen 65 år och äldre förändras för varje år. Under senare år har antalet yngre äldre ökat medan antalet äldre över 80 år har minskat. I forskningen delas livet efter 65 år upp i en tredje och en fjärde ålder, där den tredje åldern fram till 80-85 år är relativt friska år för att därefter följas av sämre hälsa och större behov av omsorg. De år som tillkommer i ökad medellivslängd innebär att den fjärde åldern succesivt skjuts upp. Tiden i livet med omsorg förblir densamma, men blir förskjuten åldersmässigt. Forskningen har däremot sett att i de allra högsta åldrarna, 90-95 år, sker ingen förskjutning i när exempelvis somatiska sjukdomar debuterar.

Utvecklingen av ett minskat behov av äldreomsorg beror inte enbart på en förbättrad hälsa. Utvecklingen av mediciner samt hjälpmedel är bidragande faktorer.

Flyttströmmar region Västerort

Valfrihetssystemet i Stockholms stad gör det möjligt för äldre att fritt välja vilket boende de önskar när de fått ett beslut om vård- och omsorgsboende. Av de som har fått ett beslut om vård- och omsorgsboende är det i regionen 71 procent som väljer att bo kvar i västerort, 15 procent väljer att flytta till innerstaden, medan 4 procent väljer östra söderort och 3 procent västra söderort. Sju procent väljer att flytta utanför Stockholm till utomkommunala vård- och omsorgsboenden som ingår i Stockholms stads valfrihetssystem.

För äldre invånare i Kista-Rinkeby stadsdelsområde är det 48 procent som väljer att bo kvar i stadsdelsområdet. Resterande 52 procent väljer att flytta till övriga västerort samt Kungsholmen. Samma val görs i Spånga-Tensta stadsdelsområde men där är det 18 procent som väljer att bo kvar i stadsdelsområdet. För äldre invånare i Hässelby-Vällingby är det 40 procent som väljer att bo kvar i stadsdelsområdet. Övriga väljer att främst flytta till Bromma och Kungsholmen. Av äldre invånare i Bromma stadsdelsområde, är det 56 procent som väljer att bo kvar i Bromma. Övriga väljer att i första hand flytta till Hässelby-Vällingby eller innerstaden.

För de äldre som har fått beslut om servicehus väljer 70 procent av regionens äldre att bo kvar i det egna stadsdelsområdet förutom äldre invånare i Bromma som inte har ett servicehus i stadsdelsområdet.

Regionen köpte i oktober 2018, totalt 336 platser utanför regionen, varav 85 platser var i andra kommuner.

Boendetider

I Swecos rapport *Boendetider vård- och omsorgsboenden och servicehus i Stockholms stad 2018*, analyseras utvecklingen av boendetider i servicehus och vård- och omsorgsboenden under perioden 2009-2017. Sedan mätningarna av boendetider startade år 2009 har det, med undantag av något år, varit en konstant ökning av boendetiden. Andelen äldre som flyttar in på demensboenden har ökat med cirka 19 procent, från 33,4 procent till 52,5 procent, under åren 2009- 2017. Andelen som bor på äldreboenden av somatiska skäl har under samma period minskat.

I västerort har medianboendetiden³ i vård- och omsorgsboende varit fluktuerande med en tydlig ökning under år 2016 till 18,8 månader. Under år 2017 minskade medianboendetiden till 16 månader.

Medianboendetiden för vård- och omsorgsboende med demensinriktning har under perioden 2010-2017 varit i genomsnitt 21 månader, vilket är dubbelt så lång tid som genomsnittet för medianboendetiden i ett boende med somatisk inriktning, som är 10,5 månader. De personer som flyttar in på boenden med demensinriktning bor kvar längre än de som flyttar in på ett boende med somatisk inriktning.

³ Medianboendetid visar det värde (antal månader) där 50 % av de studerade perioderna är kortare och 50 % är längre.

För servicehus har mätningar av boendetiden gjorts sedan 2010. I genomsnitt var medianboendetiden under åren 2010-2017, 33 månader.

Det finns skillnader i boendetid mellan kön och ålder både för vård- och omsorgsboende och servicehus. Exempelvis bor kvinnor kvar längre än män samt att personer som är relativt unga då de flyttar in bor kvar längre än de som är äldre vid inflyttning. Medianåldern vid inflyttning till ett vård- och omsorgsboende var år 2017 för staden 87,6 år, 88,1 år för kvinnor och 85,6 år för män.

2017	Staden	Västerort
Totalt Vob	17,7	16,0
Somatik	13,9	13,8
Demens	20,3	17,5
Servicehus	25,4	28,7

Tabell 5: Medianboendetid 2017 i antal månader. Källa: Sweco

Andelen korta perioder (högst 12 månader) var under åren 2010- 2014 lägre i servicehus än i vård- och omsorgsboende. Denna skillnad har under de senaste åren jämnats ut.

Vård- och omsorgsboende i Region Västerort

Inom regionen finns i februari 2019, 9 vård- och omsorgsboenden som drivs i egen regi eller på entreprenad samt 7 vård- och omsorgsboenden i privat regi. I regionen finns därmed totalt 16 vård- och omsorgsboenden med sammanlagt 950 platser, varav 631 platser för äldre med demenssjukdom och 319 platser för äldre med somatisk sjukdom. Av de 950 platser på vård- och omsorgsboende som finns i regionen är 69 procent i egen regi eller på entreprenad.

I regionen finns även 7 vård- och omsorgsboenden som är profil- och intressentboenden med sammanlagt 183 platser. Av dessa är 85 platser på profilboenden med inriktning äldrepsykiatri. Dessa platser ingår inte i valfrihetssystemet, vilket de 98 platserna på intressentboendena gör. Två profilboenden i regionen drivs i egen regi.

I regionen är den samlade bedömningen att det nuvarande utbudet av vård- och omsorgsboenden inom regionen, tillgodoser behovet under de närmaste åren.

Nr på karta	Stadsdels-förvaltning	Vård- och omsorgsboende	Antal Demens	Antal Somatik	Driftform	Utförare	Fastighets ägare
1	Rinkeby-Kista	Rinkeby vob Avvecklas under 2019	16	-	Egen regi	Kommunen	Familjebost äder
2	Rinkeby-Kista	Kista vob	41	52	Egen regi	Kommunen	Micasa
	Totalt Rinkeby-Kista	109	57	52			
3	Spånga-Tensta	Fristads äldreboende	22	-	Entreprenad	Bräcke diakoni	Micasa
4	Spånga-Tensta	Vilbacken	36		Privat	Kavat vård	Micasa
	Totalt Spånga-Tensta	58	58	0			
5	Hässelby-Vällingby	Skolörten, avvecklas augusti 2019	32	-	Egen regi	Kommunen	Micasa
6	Hässelby-Vällingby	Koppargården	79	50	Egen regi	Kommunen	Micasa
7	Hässelby-Vällingby	Hässelgården	45	-	Entreprenad	Norlandia	Micasa
8	Hässelby-Vällingby	Attendo Bättringsvägen	34	24	Privat	Attendo	Micasa
9	Hässelby-Vällingby	Villa Vesta	18	-	Privat	Bräcke diakoni	Micasa
10	Hässelby-Vällingby	Vällingbygården	27	16	Privat	Attendo	Andersson & company
	Totalt Hässelby-Vällingby	325	235	90			
11	Bromma	Sörklippan	44	-	Egen regi	Kommunen	Micasa
12	Bromma	Brommagården	15	21	Egen regi	Kommunen	Micasa
13	Bromma	Mälarbacken	139	100	Egen regi	Kommunen	Micasa
14	Bromma	Nymilen	18	27	Privat	Opalen vård	
15	Bromma	Nockebyhöjden	47	20	Privat	SVPH	
16	Bromma	Hannahemmet	18	9	Privat	Ersta Diakoni	Micasa
	Totalt Bromma	458	281	177			
	Västerort	950	631	319			

Tabell 6: Befintliga vård- och omsorgsboenden egen regi, entreprenad och privat.

Förändringar vård- och omsorgsboenden per stadsdel

Rinkeby vård- och omsorgsboende

Boendet har 16 platser, alla med inriktning demens. Flera av platserna har stått tomma en längre tid och intresset för att flytta dit är lågt. Stadsdelsnämnden beslutade om intagningsstopp från och med 1 mars 2018 och en omstrukturering kommer att göras under våren 2019. Boendet kommer att integreras i Kista vård- och omsorgsboende och de äldre kommer att erbjudas plats där. Den som inte vill flytta dit kan välja ett annat boende inom ramen för Stockholms stads valfrihetssystem. Ett nytt vård- och omsorgsboende med 90 platser ska byggas i Rinkeby och beräknas klart 2021/22.

Inriktningen på det nya boendet är inte ännu bestämd, men det är viktigt att det innefattar avdelningar med språk- och kulturinriktning utifrån aktuella behov, samt även möjlighet till parboende. På sikt kan man räkna med att fler äldre med annan etnisk bakgrund och med stora omvårdnadsbehov väljer att flytta till ett vård- och omsorgsboende.

Denna utveckling kommer troligtvis att vara kopplad till möjligheten att kunna välja äldreboende med språk och kulturinriktning.

Kista vård och omsorgsboende

Boendet har 93 platser, 41 platser med inriktning demens och 52 platser med inriktning somatiska sjukdomar. Av dessa hålls 13 platser tillfälligt stängda på grund av låg beläggning. Stambyte och renovering av lägenheternas badrum genomfördes 2017. Vid avveckling av Rinkeby vård- och omsorgsboende kan det antas att flera av de äldre som bor där kommer att välja att flytta till Kista vård- och omsorgsboende. Kista vård- och omsorgsboende kan då öppna den nu stängda avdelningen. I januari 2019 hade boendet sex lediga, tillgängliga platser, förutom de tretton tillfälligt stängda. Fem av dessa var somatiska.

I januari 2019 stod tio personer i kö till vård- och omsorgsboenden belägna inom Rinkeby-Kista stadsdelsområde. Åtta av dessa köade för en demensplats. Åtta stycken av de tio var från Rinkeby-Kista. Fyra personer köade till Persikan och Bejtona, varav två kommer från Rinkeby-Kista.

Spånga-Tensta egen regi/entreprenad

I stadsdelsområdet finns sammanlagt 58 platser på vård- och omsorgsboenden, samtliga med inriktning demens. Stadsdelsnämnden har ett vård- och omsorgsboende som idag drivs på entreprenad. Boendet är litet med endast 22 platser. Det är sårbart med en liten verksamhet till exempel vid tomma platser då de ekonomiska effekterna blir tydligt kännbara. Boendet är beläget i samma hus som Fristad servicehus som är i behov av omfattande renovering. Vid en kommande renovering kommer evakueringsplatser för de boende behövs. I stadsdelsområdet finns inga särskilt avdelade platser för vård i livets slutskede.

Under våren 2019 öppnar Vardaga ett nytt vård- och omsorgsboende med ytterligare 57 platser. Boendet heter Villa Solhem och är beläget i Spånga.

Hässelby Vällingby egen regi/entreprenad

Hässelgården, som drivs på entreprenad av Norlandia, har 45 platser, varav 9 platser, ett våningsplan är tomställda. Den 7 mars 2019 tog Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslut om att avveckla Skolörtens vård- och omsorgsboende. Avvecklingen kommer påbörjas under våren 2019 och ska vara klar i augusti 2019. De boende på Skolörten vård- och

omsorgsboende kommer att erbjudas plats på Koppargårdens vård- och omsorgsboende. Den som inte vill flytta till Koppargården har rätt att välja ett annat boende inom ramen för stadens valfrihetssystem.

Bromma egen regi/entreprenad

Inga förändringar är planerade för stadsdelens vård- och omsorgsboenden i egen regi. Förvaltningen har dock under de senaste åren sett ett ökat behov av platser med demensinriktning samt korttidsvård medan det i perioder funnits överskott på platser med somatisk inriktning. Mot bakgrund av detta kan en del av de befintliga somatiska platserna på sikt behöva konverteras till demensplatser/korttidsvårdsplatser.

Lediga platser

Den 4 december 2018 fanns i regionen 10 lediga platser för äldre med demenssjukdom samt 15 lediga platser för äldre med somatisk sjukdom.

Profil- och intressentboenden

Det finns behov av att utveckla profilboenden för personer med dubbeldiagnoser, som till exempel psykisk sjukdom i kombination med missbruk, samt för personer i hemlöshet med eller utan missbruk men med ett visst behov av hemtjänstinsatser. Behov finns även behov av färdigmöblerade lägenheter för personer med korta boendetider samt boende för personer i behov av kvalificerad sjukvård. Utifrån stadsdelsområdenas befolkningsstrukturer i Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta där en hög andel äldre är utrikesfödda är regionens bedömning att det kommer att finnas behov av att utveckla mindre boendeenheter med olika språk- och kulturinriktningar. I regionen finns idag 85 platser på profilboenden huvudsakligen inriktade på äldrepsykiatri, dessa platser ingår inte i valfrihetssystemet, vilket de 98 platserna på intressentboenden gör.

Nr På karta	Stadsdels- förvaltning	Profilboende	Intressent- boende	Antal platser	Driftform	Utförare
1	Rinkeby-Kista		Persikan Persisktalande	54	Privat	Kavat Vård
2	Rinkeby-Kista		Bejtona Arabisktalande	17	Privat	Kavat vård
3	Hässelby- Vällingby	Liviagården Psyko- geriatrik	-	29	Egen regi	Stadsdels- förvaltningen
4	Hässelby- Vällingby	Sjöberga gård Profil demens		12	Privat	Sjöberga gård

5	Bromma	Mälarbacken Äldre-psykiatri	-	26	Egen regi	Stadsdels- förvaltningen
6	Bromma	Lindegård psyko-geriatrik	-	18	Privat	Vardaga
7	Bromma		Hannahemmet Finsktalande	27	Privat	Ersta Diakoni
	Totalt			183		

Tabell 8: Profil- och intressentboenden i Västerort

Rinkeby-Kista

Inget profilboende finns beläget i stadsdelsområdet. Behov av platser i profilboenden för äldre med missbruksproblem, psykisk funktionsnedsättning och dubbeldiagnoser samt för äldre hemlösa med eller utan missbruksproblem finns och förväntas öka under de kommande åren. Vid mättillfälle i december 2018 köpte förvaltningen 12 platser i profilboenden, nio av dem i psykogeriatriska boenden och tre på ett boende med inriktning hemlösa äldre med missbruksproblematik.

Kavat Vård AB driver vård- och omsorgsboendena Persikan och Bejtona. Persikan har 54 platser varav 36 är med inriktning demenssjukdom och 18 platser med inriktning somatisk nedsättning/sjukdom. Från och med 2018 driver företaget även Bejtona i samma hus. Bejtona har 9 platser med inriktning somatisk nedsättning/sjukdom samt 8 platser med inriktning demenssjukdom. Persikan är för persisktalande äldre och Bejtona är för arabisktalande äldre.

Många äldre i Rinkeby-Kista har idag hemvårdsbidrag för att kunna bo kvar hemma och få stöd och hjälp från närstående. Det är dock troligt att det framöver kommer vara ett ökat antal äldre som kommer ansöka om plats på äldreboende vilket kommer leda till ett behov av att utveckla äldreboenden med språk- och kulturinriktning.

Spånga-Tensta

Framöver finns ett behov av att utveckla profilboenden för personer med dubbeldiagnoser som till exempel psykisk sjukdom i kombination med missbruk. Det finns också behov av boende för personer i behov av kvalificerad sjukvård. Utifrån att Spånga-Tensta har en hög andel utlandsfödda personer är bedömningen att det kommer finnas behov av att utveckla mindre boendeenheter med språk- och kulturinriktning

Hässelby-Vällingby

I Hässelby-Vällingby finns ett profilboende med psykiatrisk inriktning. En grupp som ökar är yngre äldre med missbruksproblematik. Denna grupp kan oftast få sina behov tillgodosedda med korttidsvård och sedan hemtjänst. Förvaltningen bedömer att fler boenden för äldre personer med problematik som hemlöshet eller missbruk behövs framöver. Det finns även ett behov av vård- och omsorgsboenden med språkinriktning, främst persiska och spanska.

Bromma

I Bromma finns ett profilboende med psykiatrisk inriktning beläget på Mälarbacken. Boendet drivs i egen regi och har 26 platser. Vardaga driver profilboendet Lindegård med 18 platser varav 9 platser har inriktning psykogeriatrisk och 9 platser med inriktning demenssjukdom med atypiska symptom och kognitiv funktionsnedsättning. Hannahemmet drivs av Ersta Diakoni och har 27 platser för finsktalande. Boende behövs för äldre personer i hemlöshet med visst behov av hemtjänst. En del av behovet har kunnat tillgodoses genom köp av platser på nystartat boende för äldre hemlösa på Södermalm.

Förslag på vård- och omsorgsboenden som bör avvecklas

Spånga-Tensta

Spånga-Tensta har haft en överetablering av vård- och omsorgsplatser inom stadsdelsområdet. Detta märks genom att det funnits flera tomma platser som varit svåra att belägga. Under 2018 stängde Elinborgs vård- och omsorgsboende. Detta på grund av att sviktande beläggning och omfattande behov av renoveringar. Micasa förfogar över lokalerna som ligger på Elinborgsbacken i Tensta. Efter renovering kommer delar av beståndet att omvandlas till annan boendeform, sannolikt seniorbostäder.

Behov av nybyggnation

Behovsutvecklingen inom äldreomsorgen de kommande åren ställer krav på en kontinuerlig och flexibel anpassning av stadens verksamheter. En långsiktig planering krävs för att anpassa stadens boenden till att möta framtida behov och önskemål. Förutom demografiska förändringar påverkar även boendetidernas längd behovet av platser inom vård- och omsorgsboenden. Regionen kan inte förutse hur privata aktörer kommer att etablera, alternativt avveckla, verksamheter vilket bidrar till en osäkerhet i planeringen. Ytterligare en svårighet är att en stor andel av fastigheterna i regionen inte klarar de myndighetskrav som ställs på boendets utformning och att Arbetsmiljöverket kan besluta om förbud att utföra omvårdnadsarbete med vitesföreläggande.

Bebyggelsen i en stor del av Västerort, främst i Bromma och Hässelby-Vällingby, består av trevåningshus utan hiss vilket medför att många äldre får en sämre förutsättning för ett självständigt liv.

Det behöver skapas alternativ för de äldre som önskar och behöver ett mer tillgängligt boende. Fortsatt utveckling av seniorboenden i olika upplåtelseformer som ett komplement för de personer som inte är i behov av heldygnsomsorg är därför angeläget.

Nuläge kommun 2019	
Beslutade och planerade	
Tensta Terrass Privat S-T 2020	72
Skolörtens VoB 2020	-32
Rinkeby Allé nytt boende 2021	90
Spånga Ferdinand 9 2021	76
Bromma Efib Gefrafiboken 2022	72
Riddersvik privat 2022	54
Förändring	332

Behov förändring	
Nyproduktion R-K privat 2030	54
Nyproduktion Bromma privat 2032	54
Nyproduktion Bromma 2033	72
Nyproduktion Vallörten H-V 2035	72
Nyproduktion kommunalt R-K 2035	72
Nyproduktion Bromma 2039	72
Förändring	396

Tabell 9. Analysfil Västerort, Micasa 2019

Rinkeby-Kista.

I Rinkeby kommer ett nytt vård- och omsorgsboende att byggas med 90 platser. Beräknas vara klart 2021-2022. Förslaget om att bygga ett vård- och omsorgsboende med 54 platser på Trondheimsgatan i Husby som fanns med i förra årets boendeplan är inte längre aktuellt.

Om man räknar bort de 16 platser som försvinner genom att det nuvarande Rinkeby äldreboende avvecklas så skulle det innebära ett tillskott med 74 äldreboendeplatser i Rinkeby-Kista.

Spånga-Tensta

Ambea/Vardaga öppnar ett nytt vård- och omsorgsboende med 57 platser i Spånga, med inflyttning under våren 2019.

Aleris planerar ett boende med 76 lägenheter, Prognosen är att detta boende beräknas vara klart runt 2021-2022

Ytterligare en planerad byggnation i stadsdelsområdet är Tenstaterassen där Svenska vårdbyggen fått markanvisningar till år 2020 för att uppföra 72 platser vård- och omsorgsboende. Det sammanlagda behovet av platser vid vård- om omsorgsboende bedöms därmed vara tillgodosett och en viss överetablering av platser kommer finnas de närmast åren.

Hässelby-Vällingby

Förvaltningen ser inte att det finns behov av nybyggnation de närmaste åren, men väl på längre sikt. Förvaltningen ser dock ett behov av platser inom korttidsboende eller någon annan liknande boendeform. Vardaga planerar att bygga ett vård- och omsorgsboende i Riddersvik med 58 platser.

Bromma

I Bromma har Efib AB fått markanvisning i Abrahamsberg för nyproduktion av ett vård- och omsorgsboende med 72 platser. Planerad byggstart är år 2020 med inflyttning år 2022. Förutsatt denna

nyproduktion är Brommas behov av platser på vård- och omsorgsboende tillgodosett fram till omkring år 2030.

Förelägganden från Arbetsmiljöverket

Stadsdelsnämnderna i Region Västerort har inga förelägganden från Arbetsmiljöverket.

Behov av ombyggnationer och/eller större investeringar

Det finns ett behov av upprustning av flera befintliga boenden, alternativt nybyggnation, för att möta äldreomsorgsbehovet i regionen framöver samt för att tillgodose rådande myndighetskrav. Ett troligt investeringsbehov är att ändra inriktning på vissa boenden för att möta ett annat behov framöver.

Rinkeby-Kista, Hässelby-Vällingby och Bromma

I stadsdelsområdena föreligger för närvarande inga behov av ombyggnationer och/eller större investeringar.

Spånga-Tensta

Fristad servicehus och Fristads vård- och omsorgsboende, som ryms inom samma bestånd, är i behov av omfattande renovering.

Förvaltningen har en pågående dialog med Micasa där inga beslut ännu är tagna. Vad som kan konstateras är att beståndet är omfattande till ytan och en stor del utgörs av utrymmen som är svåra att effektuera vid en ombyggnation. Beläggningen på Fristad servicehus har också varit sviktande de senaste åren, med i snitt ca 30 tomma lägenheter per månad. Detta indikerar att stadsdelen inte har behov av alla de lägenheter som idag ryms i beståndet.

Korttidsvård- behov och utveckling

Antalet befintliga korttidsplatser i Västerort är ojämnt fördelat mellan stadsdelsområdena. Detta medför att stadsdelsområden inom regionen, exempelvis Bromma, behöver köpa platser utanför regionen.

I Bromma och Spånga-Tensta stadsdelsförvaltningar finns ett specialistteam som arbetar för Tryggt mottagande i hemmet. Fortsatt implementering planeras i övriga stadsdelar.

I Bromma har införandet av ett tryggt mottagande inte inneburit att behovet av korttidsvård har minskat. Korttidsvård beviljas i huvudsak för brukare som behöver växelvis vård när anhöriga är i behov av stöd och avlastning.

Rinkeby-Kista och Hässelby-Vällingby har ansökt om medel för att under år 2019 inrätta ett team enligt modell ”Tryggt mottagande i hemmet”, vilket förväntas minska behovet av korttidsplatser för återhämtning efter sjukhusvistelse.

Under 2018 köpte regionens stadsdelar sammanlagt 15 445 korttidsvårddygn, vilket motsvarar cirka 42 helårsplatser. Detta är en ökning sedan 2017 med 3 807 dygn vilket motsvarar cirka 10 helårsplatser.

Stadsdels- förvaltning	Korttidsvård	Antal platser	Driftform	Utförare	Fastighets- ägare
Hässelby- Vällingby	Koppargården	12	Egen regi	Kommunen	Micasa
Bromma	Pensionat Kinesen - kommunövergripande verksamhet	4	Egen regi	Kommunen	Micasa
Bromma	Mälarbacken	17	Egen regi	Kommunen	Micasa
Spånga- Tensta	Vilobacken korttidsvård	7	Privat	Kavat	Micasa
Totalt		40			

Tabell 10: Korttidsplatser Västerort 2019

Rinkeby-Kista

Det finns inget korttidsboende inom stadsdelsområdet. Förvaltningen köper de platser som behövs. Under 2018 köpte förvaltningen ca 2108 korttidsvårdsdygn. Behovet av korttidsvård i stadsdelsområdet bedöms inte öka de närmaste åren.

Spånga-Tensta

Stadsdelen köpte 1 914 korttidsdygn under 2018, varav 65 av dessa var på Kinesen. I förra årets boendeplan rapporterades 2409 köp av korttidsdygn. Under 2018 infördes tryggt mottagande i hemmet som arbetssätt. Det är för tidigt att säga om tryggt mottagande är orsaken till de sjunkande korttidsdygnen, men det kan vara en bidragande faktor. Stadsdelen kommer ha ett fortsatt behov av att köpa korttidsplatser. Förvaltningen ser dock ingen fortsatt ökning av antal dygn utan tror att

antalet kommer vara relativt stabilt. Förvaltningen ser inte heller ett behov av att öppna upp ett nytt korttidsboende i stadsdelen.

Hässelby-Vällingby

Under 2017 köpte förvaltningen 5 765 korttidsvårdsdygn vilket motsvarar cirka 16 helårsplatser. Under 2018 ökade antalet korttidsdygn till 6 945 dygn vilket motsvarar 19 helårsplatser.

Bromma

Bromma driver Mälarbackens korttidsvård i egen regi med totalt 17 platser uppdelade på två enheter för äldre med demenssjukdom och med somatisk nedsättning/sjukdom. I stadsdelsområdet finns även Pensionat Kinesen, en kommunövergripande verksamhet som har fyra platser med inriktning på avlastning för anhöriga som vårdar en närstående med demenssjukdom. Under 2018 köpte förvaltningen totalt 4 478 korttidsvårdsdygn vilket motsvarar ca 12 helårsplatser. Detta är en ökning med 1 086 vård dygn motsvarande tre helårsplatser sedan 2017. Den förväntade effekten i form av minskat antal köpta korttidsvårdsdygn som Tryggt mottagande i hemmet förväntades ge har uteblivit. Detta beror bland annat på att majoriteten av besluten om korttidsvård är baserade på ett behov av växelvis vård- och omsorgsboende utifrån anhörigas behov av stöd och avlastning. De äldre som beviljas korttidsvård i anslutning till utskrivning från slutenvården är ofta i alltför dålig kondition för att klara en direkt hemgång till ordinärt boende. Bedömningen är att behovet av korttidsplatser inte kommer att minska.

Servicehus

Trenden i regionen är att efterfrågan på servicehus minskar. Sammanlagt finns idag 334 lägenheter i servicehus i Västerort. En viktig fråga för de befintliga servicehusen i regionen är den allmänna standarden och behovet av upprustning/renovering.

Stadsdels-förvaltning	Servicehus	Antal lägenheter	Driftform	Fastighets-ägare
Rinkeby-Kista	Kista servicehus	93	Egen regi	Micasa
Spånga-Tensta	Fristad	153	Entreprenad	Micasa
Hässelby-Vällingby	Skolörten	88	Egen regi	Micasa
Totalt		334		

Tabell 11: Servicehuslägenheter Västerort 2019

Rinkeby-Kista

I stadsdelsområdet finns ett servicehus, Kista servicehus, Kista Torg 5, bestående av 93 lägenheter totalt. Under 2017 tog stadsdelsnämnden

beslut om att avveckla de 88 servicehuslägenheter i huset bredvid, Kista Torg 7. Det tomställda huset kommer att användas för evakuering av de boende från servicehusdelen då stambyte och renovering av hygienutrymmena är förestående, ingen exakt tidsplanering är ännu klar. Det finns även två LSS-boende med åtta lägenheter i varje enhet inrymda på bottenplanet o på plan ett. Planer finns om att efter evakueringar och stambyten göra om lägenheterna i det tomställda huset till seniorbostäder. I februari 2019 fanns totalt tio lediga lägenheter i servicehusdelen.

Spånga-Tensta

Trenden i är att efterfrågan på servicehus minskar. I februari 2019 hade Fristad 36 lediga lägenheter. De senaste två åren har beläggningen sviktat med i snitt 30 tomma lägenheter per månad. Detta indikerar att stadsdelen inte har behov av alla de lägenheter som idag rymms i beståndet. Fristad servicehus är också i behov av omfattande renoveringar. I fastigheten har endast akuta behov åtgärdats sedan inflyttning 1983.

Hässelby-Vällingby

Servicehuset har idag 88 lägenheter varav 9 av dessa står tomma sedan en tid tillbaka. Det är främst äldre som redan bor i Hässelby-Vällingby som flyttar till servicehuset samt äldre boende i Bromma stadsdelsområde.

Bromma

Det finns inget servicehus inom stadsdelsområdet. Behovet av servicehus tillgodoses genom att erbjuda plats inom andra delar av regionen och staden.

Nr	Servicehus/seniorboende
1	Kista servicehus
2	Fristads servicehus
3	Skolörtens servicehus
4	Tunet seniorboende
5	Tranebergs seniorboende
6	Akalla seniorboende
7	Kista seniorboende
8	Fästmanssoffan seniorboende
9	Hässelgårdens seniorboende

Karta servicehus och seniorboende med aktivitetscentra

Blå= servicehus, röda= seniorboenden med aktivitetscentra

Seniorbostäder- hyresrätter

Om andelen som bor i seniorbostäder idag ska hållas konstant över tid fram till år 2040 behöver beståndet öka i Stockholms stad med minst hundra lägenheter per år, totalt 2 400–2 800 lägenheter, eftersom åldersgruppen 55 år eller äldre beräknas öka med 53 procent under samma period i Stockholm. Kötiderna till de seniorbostäder som förmedlats via Bostadsförmedlingen var i genomsnitt nästan dubbelt så långa för seniorbostäder riktade till personer 65 år och äldre (9,5 års kötid) jämfört med seniorbostäder riktade till personer som är 55 år och äldre (5,3 års kötid) under perioden år 2008 till år 2017. Från och med 1 januari 2018 kan personer 65 år och äldre bli prioriterade i kön, om de är folkbokförda i Stockholm och om de har ett intyg från handläggare eller vårdpersonal.

Personer över 85 år, som är folkbokförda i Stockholm, är prioriterade i kön till en seniorlägenhet i och med att de anmäler sig till Bostadsförmedlingens kö. Det är främst äldre i åldern 70-89 år som nyttjar seniorbostäder. Under perioden år 2017 till år 2040 kommer befolkningen i åldern 55 år och äldre öka med i genomsnitt 55 procent för Region Västerort. Om antagandet kvarstår att personer över 55 år kommer vilja vara sammanboende eller bo själv i en seniorbostad kommer behovet av bostäder inom regionen öka med 897 lägenheter under samma period. För att möta det framtida behovet av seniorbostäder, ett behov som bedöms variera eftersom gruppen av seniorer kommer bli allt mer heterogen, behöver antagligen olika typer av seniorbostäder tillkomma antingen via nyproduktion eller omvandling av befintliga bestånd. Dels bedöms behovet av hyreslägenheter med rimliga hyror vara stort för framtidens seniorer, dels bedöms det även finnas ett behov av ett större utbud av mer attraktiva seniorbostäder som förhoppningsvis kan skapa flyttkedjor från hus och större lägenheter och därmed resultera i ett mer effektivt utnyttjande av bostadsbeståndet som helhet. Idag har region Västerort följande hyresrätter som seniorbostäder:

Svenska bostäder, 65 år	Antal hyreslägenheter
Grimsta	61
Vällingby centrum	35

MICASA seniorbostäder

Inom Micasa Fastigheter i Stockholm AB ska den enhetliga benämningen seniorboende för personer 65 år och äldre, användas för alla icke biståndsbedömda boendeformer. Stadsdelsnämnderna ska utifrån sina lokala förutsättningar ansvara för att skapa aktivitetscenter i anslutning till så många av seniorboendena som möjligt. Ett aktivitetscenter ska bidra till social gemenskap och fysisk aktivitet, erbjuda möjlighet till gemensamma måltider och vara en mötesplats för äldre.

Micasa har i sin plan för nybyggnad av seniorboende 2018-2040 prioriterat att söka platser för nya seniorbostäder i Alvik, Åkeslund, Blackeberg, Riksby, Åkeshov, Traneberg och Abrahamsberg – alla belägna inom Bromma stadsdelsförvaltning. I Kista ska 86 lägenheter omvandlas under år 2020 enligt plan för nybyggnad av seniorboenden 2018-2040.

MICASA	Antal lägenheter
Traneberg	60
Tunet	106
Fästmanssoffan	32
Hässelgården	119
Vallörten	31
Akalla	100

Behov av seniorbostäder

Rinkeby-Kista

I Akalla finns ett seniorboende med 99 platser. Seniorboendet är inrymt i en huskropp som tidigare varit servicehus. Förvaltningen hyr lokaler på bottenplanet i huset och där finns en öppen mötesplats för seniorer som drivs av intresseföreningar med stöd av förvaltningen. I Kista finns planer på att omvandla det hus som inrymt servicehuslägenheter och nu tomställts till seniorboende med ca 90 platser. Det ligger dock några år fram i tiden. I anslutning till servicehuset öppnade förvaltningen under våren 2018 ett aktivitetscenter. Det har även funnits planer på att öppna ett i Akalla i anslutning till seniorboendet. Då intresset från hyresgästerna i seniorboendet varit lågt har detta skjutits fram.

Inom stadsdelsområdet finns för närvarande tre öppna mötesplatser för seniorer. Verksamheterna har under flera år drivits av pensionärsföreningar med stöd av förvaltningen.

Spånga-Tensta

Enligt Swecos rapport om framtidens behov av seniorboende är Spånga-Tensta den stadsdelsnämnd som har minst antal seniorbostäder, endast 29 seniorbostäder har kunnat lokaliseras. Upplåtelseformen för dessa är bostadsrätter.

För att tillgodose behovet av en variation av boendeformer för äldre behövs fler seniorboende i varierande upplåtelseformer i stadsdelen. Det finns också en liten grupp äldre som bor i Tensta och känner sig otrygga i sina nuvarande boende. Eventuellt skulle även denna grupp vara hjälpta av seniorboende. I Tensta finns tomma lokaler där Tensta servicehus tidigare bedrivits. Beståndet ska renoveras och eventuell omvandlas därefter delar av huset till seniorboende. Det finns en efterfrågan av seniorboende hos våra medborgare även i Spånga. Varför möjligheten till framtida etableringar i Spånga bör undersökas.

Hässelby-Vällingby

Inom stadsdelsområdet finns två seniorboenden med aktivitetscentra samt ett seniorboende utan aktivitetscentra. Alla seniorboenden drivs i kommunal regi.

Bromma

I Bromma finns två seniorboenden med aktivitetscentra i kommunal regi, Tunet respektive Traneberg. Utöver dessa finns även flera seniorboenden i privat regi, såsom t ex Josefinahemmet samt Nockebyhus och Nockebyhem som drivs av Sällskapet Vänner till Pauvres Honteux.

Platser på hem för vård och boende, HVB

Plats på HVB-hem kan bli aktuellt för äldre med missbruk och/eller psykisk funktionsnedsättning. I regionen köptes i december 2018 totalt 13 platser på HVB-hem varav 3 inom staden och 10 i annan kommun.

Stadsdelsförvaltning	Inom staden	Annan kommun
Rinkeby-Kista	1	1
Spånga-Tensta	1	3
Hässelby-Vällingby	1	2
Bromma	2	3
Totalt	3	10

Tabell 12. Antal platser på HVB-hem, februari 2019

Stödboende

Äldre som bor på ett stödboende och fyller 65 år, kan bo kvar så länge behoven kan tillgodoses inom ramen för ett stödboende.

Stadsdelsförvaltning	Inom staden	Annan kommun
Rinkeby-Kista	4	1
Spånga-Tensta	1	3
Hässelby-Vällingby	1	2
Bromma	2	3
Totalt	8	10

Tabell 13. Antal platser på stödboende, februari 2019

Stiftelsen Hotellhem i Stockholm, SHIS

SHIS erbjuder boende för stockholmare som, av ekonomiska eller av sociala skäl, hamnat utanför den ordinarie bostadsmarknaden. Regionen köpte två platser på SHIS i februari 2019.